

Föreningen Islandssamlarna
c/o Tore Runeborg
Birger Jarlsgatan 66
114 20 Stockholm

Rapport februari 1979 38

Karibo!

Välkomna på svahili. Detta är den tredje lektionen och Du kan alltså tre uttryck: Jambo habari, Asante sana och Karibo. Nu kan Du som jag med lugn resa till Tanzania. Resten klarar man med sin dåliga engelska och genom den hjälp man får av de alltid lika glada och hjälpsamma innevånarna.

Jag har alltså åter varit i Tanzania med en liten avstickare till Madagaskar. När jag var på denna vackra och gröna ö kom jag naturligtvis att tänka på vår kära ö Island och vår "Rapport". Detta inspirerade mig så, att jag satte mig ned och skrev en artikel om Islands Kronstämplor, som medföljer som bilaga. Jag hoppas att i alla fall några av Er skall läsa den. Jag hoppas också att den skall ge anledning till debatt. Har Du alltså några synpunkter eller en avvikande mening så skriv till redaktionen och låt oss publicera det. I artikeln finner Du de rätta årtalen då brevsamlingsställena etablerades. De överensstämmer ej alltid med de uppgifter som finns i Caröes och Nørgaards skrifter vilket torde bero på att C och N under brinnande krig, då deras skrifter utkom, ej kunde bedriva tillräckliga arkivstudier.

Jag kom inte hem förrän första februari, och på grund härav har det väl blivit lite långt mellan föregående och denna rapport, men en god sak har det fört med sig, att resultaten från årets styrelseval och beslut om kommande årsavgifter kommer med redan nu och icke behöver anstå till fram emot midsommar.

Rapporten har också blivit ganska fyllig denna gång och vi på redaktionen hoppas att Du som vanligt skall finna massor av nya uppgifter och nya rön som Du inte tidigare visste något om.

Till sist ett extra obs! för Dig som tänker lämna objekt till auktion. Sista inlämningsdag är 26 mars så Du har inte så lång tid på Dig.

Sekreteraren

Återstående
sammanträden
under våren

Stockholm. Lokal Tony Bjellefors kontor, Tegnérgatan 1, 2 tr.,
tid kl. 19.30.

Torsdagen den 22 mars. Genomgång av emissionen Í GILDI
'02-'03.

Tisdagen den 24 april. (Program ännu ej fastställt)

Torsdagen den 17 maj. Bl.a. visning av auktionsobjekten.

Tisdagen den 29 maj 1979. Vårauktionen.

Göteborg. Lokal Danska Sjömanskyrkan, Drottninggatan 17-19,
tid kl. 19.30 på andra och fjärde onsdagen i månaden.
Betr. program m.m. se annons i Göteborgs-Posten
söndagen före mötet.

Årsmötet

Vid årsmötet den 20 februari valdes följande funktionärer:

Ordförande:	Bernhard Beskow
Vice ordförande och kassör:	Per Hanner
Sekreterare:	Tore Runeborg
Övriga styrelseledamöter:	Charlotte Amilon Christer Engström Christer Hermansson Lars Ingemann Axel Miltander (för Gbgs-klubben)
Styrelsesuppleant:	Einar Kristjansson
Revisor:	Sture Hegland
Revisorssuppleant:	Svante Gustavsson
Valkommitté:	Engel Angberg Hans Ringertz

Årsmöte i Göteborg

Vid årsmötet i Islandsklubben i Göteborg den 24 januari omvaldes för 1979 till

Ordförande:	Axel Miltander
Vice ordförande:	Björn Forsgren
Sekreterare, klubbmästare och bibliotekarie:	Lennart Engström
Kassör:	Tom Rinman
Revisor:	Ingvar Ottosson

Föreningens ekonomi

Under år 1978 kunde slutrapporteras resultatet av jubileums-lotteriet 1977/78 och jubileumsauktionen i december 1977. Det förra gav till resultat ett överskott av nära 6.600 kr, vilket i enlighet med vad som utfästes vid lottförsäljningen helt reserverats i en "Fond för isländsk stämpelhandbok". (Tack alla Ni snälla lottköpare som stödde detta goda ändamål. Arbetet med handboken fortsätter men det är mycket jobb kvar innan vi blir färdiga.) Till samma fond avsattes också en del av överskottet från jubileumsauktionen, så att fonden vid 1978 års slut kunde redovisas i 8.500 kr. Fonden är närmast avsedd för finansiering av utgivningskostnaderna och som en buffert att absorbera eventuellt underskott på utgivningen.

Utöver dessa avsättningar redovisas ett överskott för 1978 av 3.400 kr, härrörande från jubileumsauktionen (mot ett underskott på 2.000 kr 1977, då vi fick bära vissa kostnader för jubiléet medan intäkterna kom till redovisning först 1978).

Årsavgifterna 1979 och 1980

Islandsklubben i Göteborg (omfattande alla medlemmar med G efter numret) beslöt på årsmötet 1978 att höja avgiften för 1979 från 20 till 30 kr med hänsyn till lokalkostnaderna. Årsmötet i klubben 1979 har beslutat bibehålla samma avgift, 30 kr, för 1980.

För föreningen i övrigt blir avgifterna för 1979 oförändrade mot 1978, alltså 20 kr för "S-medlemmar" (de i Stockholm och omnejd boende) och 15 kr för övriga. Däremot beslöt årsmötet 1979 att avgifterna för 1980 skulle höjas med 5 kr, alltså till 25 kr för "S-medlemmar" och 20 kr för övriga. Utan denna höjning skulle under 1980 årsavgifterna inte ens täcka kostnaderna för dessa rapporter med bilagor och portot för dem.

Enligt en gammal uppgörelse med Islandsklubben i Göteborg, vars medlemmar ju är "kollektivanslutna" till riksföreningen, Föreningen Islandssamlarna, skall Gbgs-klubben per medlem inbetala

samma belopp till riksföreningen som avgiften för våra medlemmar utanför Stockholms-området. För 1978 och 1979 betalar alltså Gbgs-klubben till riksföreningen 15 kr per medlem. Nu beslöt föreningens årsmöte att som ett undantag från denna regel i vart fall för 1980 icke höja Gbgs-klubbens bidrag till oss, som alltså fortfarande 1980 blir 15 kr. Detta beslut motiveras av att Göteborgarna eljest skulle drabbats av avgiftshöjning både 1979 och 1980. (Om Gbgs-klubben behöver 15 kr för egen del och skulle betalat 20 kr till riksföreningen, hade avgiften i Gbg för 1980 måst bli 35 kr.)

Inbetalning av
årsavgiften

Vi ber Dig nu inbetala medlemsavgiften för 1979 snarast. Avgiften är alltså för detta år:

för Stockholms-avdelningen (alla med S efter medlemsnumret
= de som bor i Stockholm och dess omnejd 20:-
för Göteborgs-klubben (alla med G efter medlemsnumret) 30:-
för alla övriga 15:-

Medsänt inbetalningskort visar till vilket postgirokonto Du skall sända avgiften (nr 26 73 70-5 för Göteborgsklubben och nr 40 29 57-5 för övriga). Var vänlig komplettera kortet med Ditt medlemsnummer och fullständiga adress.

Medlemmar i utlandet (inga andra) kan insända avgiften i svenska sedlar eller check dragen på svensk bank till föreningens kassör Per Hanner, Wittstocksgatan 2, S-115 24 Stockholm (G-medlemmar sänder till Tom Rinman, Gitarrgatan 1, S-421 41 Västra Frölunda), men från Danmark och Norge går det enklast att inbetala på postgirokontot.

Den som vill förenkla avgiftsbetalandet får gärna betala samtidigt för år 1980, men kom då ihåg att avgiften för 1980 för alla utom G-medlemmarna är 5 kr högre än 1979 års.

Vi beklagar att vi för att förenkla utsändningen som vanligt måste skicka med inbetalningskort till alla, även till dem som redan betalt för 1979. Många av dem som betalt för 1979 gjorde det för ett år eller ännu längre tid sedan. För att undvika dubbelbetalning listas här nedan numren på dem som betalt för 1979 fram till senast 31 januari 1979:

a) Följande har betalt full avgift för 1979:

3 S	56	177 G	269 S	347	393 G	452	520
4 S	97 G	182	271 S	363	411 G	458	522 G
6 S	106 G	184 S	276	364 S	415	462	523
20 S	116	186	282	365 S	416	466	529
27 G	130	200 G	284	374 G	418	467	530 G
31	142 S	231 S	302	376	419 S	479	
40 S	146 S	234 S	317	379 S	436 G	484	
46 G	161 S	235	332 G	391	451	492	

b) Följande har delbetalningar till godo och ombedes inbetala årets avgift med avdrag för nedan nämnda belopp (de G-medlemmar för vilka 20 kr anges är sådana som förskottsbetalt för 1979 innan årsavgiftshöjningen till 30 kr blev meddelad):

58 G	20:-	327 G	20:-	499	5:-
104 G	20:-	404 G	20:-	513	5:-
163 G	20:-	432	5:-		
307	5:-	440	5:-		
319 G	20:-	498	7:-		

c) Slutligen erinras om att nr 2 S och 525 (våra hedersledamöter) och nr 208 (Félag Frímerkjasafnara) är avgiftsfria.

Viktigt: Om Du inte kommer ihåg Ditt medlemsnummer, se på adressetiketten som sitter på varje utsändning från föreningen. Om Du hunnit kasta bort omslaget, se efter i medlemsförteckningen och supplementen till denna. I dessa källor syns också om Du har S eller G efter Ditt nummer.

Medlemsstatistik

Medlemsantalet ökade även 1978, fast inte så snabbt som under jubileumsåret 1977. Här är vad som hänt:

	<u>Föreningen exkl. Gbgs- klubben</u>	<u>Islands- klubben i Göteborg</u>	<u>Totalt</u>
Medlemmar den 1 januari 1978	202	140	342
Nya medlemmar	19	5	24
Avgångna och avlidna	<u>- 10</u>	<u>- 6</u>	<u>- 16</u>
Medlemmar den 1 januari 1979	<u>211</u>	<u>139</u>	<u>350</u>

Antalet medlemmar utanför Sverige var den 1/1 1979 57, fördelade på

Norden (Danmark 12, Føroyar 1, Island 17, Norge 13)	43
Europa i övrigt (England 2, Frankrike 2, Nederländerna 1, Schweiz 2, Spanien 1, Tyskland 2)	10
Amerika (Canada 1, USA 3)	<u>4</u>
	57

Höstauktionen 1978

Detta var ju en s.k. "liten auktion", men resultatet blev mycket fint för en sådan. Totalt såldes för 23.190 kr. Auktionskommittén beklagar att en viss försening uppkom i fråga om redovisning till inlämnarna. Detta var helt förorsakat av att en av köparna, som hade köpt objekt inlämnade av flera säljare, släpade efter med betalningen i närmare en månad. Liknande förseningar har inträffat vid tidigare auktioner, varför vi måste betona att köpeskillingen i våra auktioner måste betalas snarast vid mottagande av postförskott eller räkning.

Listan över uppnådda priser i höstauktionen bilägges.

Vårauktionen 1979

Liksom höstens auktion blir vårauktionen en s.k. liten auktion med auktionslistan utsänd inom föreningen. Men auktionskommittén hoppas på lika god anslutning som i höstas från inlämnarnas sida. Kom ihåg föreningens rekordlåga provision, 10 %.

Inlämning kan ske när som helst fram till den 26 mars.

Objekten sändes till Tore Runeborg.

Visning i Göteborg på sammanträdet den 9 maj
i Stockholm på sammanträdet den 17 maj.

Auktionen hålles på Stockholms-avdelningens lokal den 29 maj kl. 19.30.

FRÍMERKI-79, utställning i Reykjavík

I Reykjavík ordnas den 7 - 10 juni 1979 en utställning med namnet FRÍMERKI-79. Arrangör är isländska filatelistförbundet, Landssamband Íslenzkra Frímerkjasafnara, till vilket vår vänförening Félag Frímerkjasafnara ju är ansluten.

Genom vår medlem Finnur Kolbeinsson, medlem av utställningskommittén, har arrangörerna inbjudit medlemmarna i vår förening att delta i utställningen. "Det skulle vara fint med cirka 10-12 ramar (med 16 Visir-blad per ram)" skriver Finnur.

De som är intresserade att deltaga torde senast den 20 mars anmäla detta till Bernhard Beskow, adress Lillpälßen, Ösby, 180 40 BROTTBY. Ange område och antalet ramar. Ramavgiften är SKr 10:- per ram. Tänk på att ordna försäkring - om Du ej vet hur detta bör ske, konsultera B.B.

Danska
stämplar på
isländska
frimärken

Islandsstudiegruppen i Danmark önskar uppgifter om danska stämplarna på isländska märken, dock med undantag av Köbenhavnstämplar. Man önskar uppgift om ortsnamn, datum och årtal samt om stämpeln är hand- eller maskinstämpel. Resultatet av insamlingen av dessa uppgifter kommer att ställas till vår förenings förfogande.

Alla som har uppgifter att ge ombedes att sända dem till vår medlem
Ole Svinth
Helgenæsvej 76
DK-4700 NÆSTVED

Höpflug-
brev

Vi fortsätter envist vår listning av tidigare inte av oss kända Balbo-brev som dykt upp. Nu kan vi anmäla två stycken, båda i auktioner i november förra året: nr 144 i Félag Frímerkjasafnars auktion och nr 192 i en svensk auktion. Totalt är nu 81 reknummer på sådana brev kända av oss. Vid nästa tillökning i familjen lovar vi att återkomma med en ny komplett lista över dem.

Från littera-
turfronten

1.
Vår medlem Sven Åhman har i "Postryttaren 1978", årsbok för föreningen Postmusei Vänner, skrivit en briljant artikel om vår förenings jubileumsutställning 1977/78 under rubriken "Kring en Islandsutställning på Postmuseum". Den är på bara 16 sidor, inkl. en mängd illustrationer, men ger ändå en utomordentlig översikt över Islands-filatelin, full av intressanta detaljer. Ett särtryck finns i föreningens bibliotek, meddela sekreteraren om Du önskar låna det (medsänd porto 1:25).

2.
Den isländska samlartidskriften Grúsk har fått ny redaktör, vår medlem Hálfðan Helgason. I senaste numret - nr 1 för 1979 - ingår den isländska upplagan av den intressanta utredningsrapport om treringade nummerstämpeln 236 och dess användning i Flaga, författad av Sigurdur Þormar och Tore Runeborg, som sändes som bilaga till vår förenings rapport oktober 1978. I samma nummer återfinns också Folmer Østergaards översikt över Islands portosatser 1876-1977. Till denna hoppas vi återkomma i en senare rapport.

De senaste
isländska
frimärkena

Första chansen att äga ett tusenkronors frimärke, dvs. ett på nominellt 1.000 kr, kom 1978, då isländska postverket fann behov av en så hög valör. I svensk valuta motsvarar det 13 å 14 kr. Island lider ju alltså av den hemska sjukdom som kallas inflation, som bekant inte alldeles okänd här i Sverige men grasserande efter värre i Island. När man 1972 tryckte den hittills högsta valören, 250 kr (Herdubreidsmärket), i en upplaga på 3 miljoner, var det många som förutspådde att en så stor upplaga av en så hög valör aldrig skulle kunna gå åt, men nu dyker det märket upp ganska regelbundet på rekbrev från Island.

Med anledning av 1.000-kr-märket skall vi här lista de märken som kom ut i Island 1978 och ej är upptagna i senaste Facit.

Utg. dag	Valör Kr.	Motiv etc.
2/5	80	Europa 1978: Videyarstofa (byggnad)
"	120	" " : Kyrkan i Húsavík
21/6	60	Inrikesflyg 50 år: 1928 års Junkers-plan
"	100	" " " : modernt Fokker Friendship
17/8	70	Skeidará-bron, byggd 1974 och sista länken i kustvägen längs södra Island
16/11	1000	Lavafält vid Hekla, efter målning av Jón Stefansson
1/12	60	Livräddningssällskapet 50 år: sjöräddningsscena
"	90	Fyrar på Island 100 år: fyr
"	150	Berömda islänningar: Halldór Hermannsson (språk- vetenskapsman, författare m.m. - han skrev även om Islands frimärken)

Ingen av dessa emissioner fick särskild FDC-stämpel utan man använde i Reykjavík den vanliga Útgáfudagur-stämpeln. Filatelistklubben Askja i Húsavík ordnade särskilda FDC-kort till den 2 maj med bild av kyrkan och frankerade med märket med samma motiv. Dessa kort är stämplade i Húsavík på utgivningsdagen i en numrerad upplaga av 150 st. Arrangemanget uppges i Grúsk vara en nyhet för Island.

Märken hos
Frimerkjasalan

Frimerkjasala Póststjórnarinnar i Reykjavík, alltså isländska postverkets filateliavdelning, upptar i sin senaste hitkomna lista följande märken som finns att köpa där för nominellt värde. (Här anges de med Facit-nummer, men F-salan har sin egen nummer-serie, så vid beställning är det bäst att ange år och namn på emissionen samt valör.)

401	497	509	524	538	560
428	500	511-514	526	539	561
466	502	515	527	542-545	563
490	503	518	533	546	565
495	505	520	536	555	567 och alla därefter

Frimärksauktioner
i Island

Félag Frimerkjasafnara anordnar sedan länge auktioner för sina medlemmar. Nu har man övergått till att ge ut kataloger av ungefär den typ vår förening har vid sina stora auktioner och med förklaringar på engelska. Sedan cirka 1 år finns också en fristående auktionsfirma, Hlekkur SF. (hlekkur = länk), bakom vilken står tre av vår förenings isländska medlemmar. Även denna firmas auktionskataloger har ett liknande utseende (likheten går så långt att båda katalogutgivarna har samma engelska språkfel på omslaget - "reached" i st.f. "reached us") och har förklaringar på engelska, vilka gör det lätt att orientera sig i den isländska texten. Båda katalogerna har bildsidor och tabell för omvandling mellan Facitnr och de i katalogerna använda numren ur katalogen Íslenzk Frímerki.

Intresserade kan beställa kataloger från F.F., Box 171, Reykjavík resp. Hlekkur, Box 10120, 130 Reykjavík.

Landsorts-
lotteriet
1978

En årlig förmån för alla de av våra medlemmar, som inte bor inom Stockholms- och Göteborgs-områdena, är deltagandet i "landsorts-lotteriet". I detta utlottar vi varje år en vinst bland dem som betalt avgiften för det gångna året. Dragningen i 1978 års lotteri förrättades vid Stockholms-sammanträdet den 18 januari,

och den som drog vinnande nummer var 6-årige Magnus Bjellefors. Vinnare blev denna gång medlem 478, Holger Björck i Finspång, och vinsten var liksom förra året en av de vackra porslinsplattorna med islandsfalk i blå sköld och texten "Islands-samlarna", som tillverkades 1972 i Island i bara 100 ex. Vi blev särskilt glada, då vi några dagar senare fick brev från Holger Björck, ty i det sade han: "Det blev den verkliga överraskningen, eftersom jag just den dagen vinsten kom råkade fylla 54 år! Tala om tur!" Ja, det kan man då säga! Dubbelt grattis, Holger!

Posttrafiken i Island

Tom Rinman har åter sänt in ett utdrag ur Nordisk Post Tidskrift med poststatistik, denna gång för 1976 och 1977. Vi har ställt samman dessa uppgifter med motsvarande för 1975, som vi hade med i en Rapport för några år sedan.

	<u>1975</u>	<u>1976</u>	<u>1977</u>
Antal postanstalter	207	205	190
Totalt antal "brevförsändelser" i miljoner	14	16,0	14,3
varav			
a) vanliga brev	10	11,7	11,3
b) rek. och ass.brev	0,8	0,8	0,8
c) postkort	0,35	0,40	0,22
d) vanl. trycksaker	3	3,0	2,0
Postanvisningar i milj.	0,48	0,49	0,49
Paket " "	0,44	0,48	0,55
Tidningsexemplar " "	6	4,5	6,2

Strejken under 2 veckor på hösten 1977 satte väl några spår i denna statistik. Men hur förklara de stora kastningarna mellan åren i fråga om postkort, trycksaker och tidningsexemplar?

Lantbrevbäringen i Island

Ur en artikel i Nordisk Post Tidskrift kan vi notera vissa uppgifter om postutdelningen på den isländska landsbygden. Under åtskillig tid sköttes den framförallt av mjölkbilarna, som nästan dagligen besökte bondgårdarna. När kyltankar infördes på gårdarna, kom mejeriernas tankbilar mindre ofta och vid tider som inte passade postdistributionen. Nu har det uppbyggts ett system av lantbrevbärare i 100 distrikt, i genomsnitt betjänande 2.200 invånare. Turerna går 2 till 5 dagar i veckan, vanligast är dock 3 dagar i veckan. En postrutt är normalt 50 - 250 km lång och fortskaffningsmedlet i allmänhet en Land Rover eller på vintern motorsläde. Gamla tiders ridande postiljoner finns tydligen ej mer.

Grönlands frimärksförsäljning

Under 1977 var grönländska postverkets intäkt av sålda grönländska frimärken 14,4 milj. Dkr. Det beräknas att 55 - 60 % av denna frimärksintäkt kommer från samlare! Detta motsvarar alltså c. 8 milj. Dkr. Eftersom Grönlands Postvæsen ändock redovisade ett underskott för 1977 på 5,5 milj. får man väl anta att det skattar sig lyckligt över att ha intäkterna från samlarna.

Knepiga brevkort

För omväxlings skull skall vi ta upp en observation och skicka ut några frågor beträffande Islands helsaker. Specialisterna på detta område i vår förening samlar väl i allmänhet efter S. Ringströms katalog "Danmarks, Dansk Vestindiens, Slesvigs og

Islands helsager", utgiven 1968. Några använder dessutom R.W. Scherer's betydligt äldre "Handbook of Icelandic Postal Stationery".

Vad det nu gäller är det enkla brevkortet Facit 31 med övertryck "5 aur." och det däremot svarande icke övertryckta 8 aur dubbla brevkortet. Numren är

	<u>Facit</u>	<u>Ringström</u>	<u>Scherer</u>
Övertryckskortet	(BKE) 31	(BKE) 50	PC 52
Dubbla brevkortet	(BKD) 15	(BKD) 20	PC 31

Beträffande det dubbla brevkortet säger Ringström att det finns 4 typer, skilda åt genom olika fel på accenterna. Kortet trycktes i Danmark, och tryckeriet tycks aldrig ha förstått att de isländska accenterna alltid är "accent aigu" - alltså á, é, í osv. När nu kortet (frågekortet) har texten "Hjernamegin má ad eins rita utanáskriptina" (avsändaren får här endast skriva adressen) och "Svarid skal rita á hitt spjalid" (svaret skall skrivas på andra kortet), så fanns det tre accenter att göra fel på. Dock tycks alla kort ha rätt accent på ordet "utanáskriptina". De fyra varianterna enligt Ringström på kort med hans nummer 20 (Facit BKD 15) är:

I.	Hjernamegin mà...	... à hitt...
II.	" má...	... à hitt...
III.	" má...	... á hitt...
IV.	" mà...	... á hitt...

(Skrivningen av má/mà går igen även på svarskortet.)

Däremot anger Ringström betr. påtryckskortet (hans nummer 50, Facit BKE 31), att endast typ I finns av detta kort. Detta kan nu visas vara fel, ty det kort Facit 31 som såldes i vår auktion i hösten var av typ III.

Nu är det intressant att konstatera, att Scherer bara medtager de tre första typerna (I - III), men han gör det både för det dubbla grundkortet och för de enkla övertryckskorten Facit 31 och 32!

Den specialsamlare som köpte kortet "Ringström 50 III" i höstauctionen upplyser oss om att han har varianterna I, II och III på kort Facit BKD 15 och varianterna I och III på Facit BKE 31. Följande frågor går nu till alla våra specialister på helsaker:

- Har Du den av Ringström (men ej av Scherer) nämnda varianten IV på något av dessa kort eller har Du eljest reda på om den verkligen existerar?
- Har Du (eller känner Du till) variant II på Facit BKE 31?
- Vilka varianter har Du (eller känner Du till) på Facit BKE 32? Betr. detta kort kan man, om de nu alla finns, skilja mellan I, II och III, om man beaktar den skillnad mellan II och III på grundkortet, som anges i Ringström på s. 178 (typ III har kort streck upptill till vänster på P i BRJEFSPJALD). Däremot kan man ej särskilja typerna I och IV på svarskortet.

"Dubbeltänderna"
på fintandade
3, 6 och 10 aur

Vi måste be Ebbe Eldrup och den danska studiegruppen om ursäkt för att vi ännu en gång här tar upp frågan om "dubbeltänderna" (de saknade tandningshålerna) på sista trycket av 3, 6 och 10 aur fintandade aur-märkena. Ebbe har skrivit och bett oss vänta med vidare diskussion tills studiegruppen är färdig med sitt resultat. Att vi ändå gör det beror på att vår uppmaning i Rapport september 1978 att undersöka frekvensen i dubblettlager

av Facit 8 e, 11 e och 12 d föranledde ett brev från vår hedersledamot Sir Athelstan Caröe. Han tyckte att vår uppmaning var onödig, eftersom det redan sedan länge är känt att ark i sista tryckningen varit tandade med en apparat som saknade 7 tandningsnålar, varför 7 av 10 märken i varje rad fick dubbeltanden.

Sir Athelstan hänvisade till gamla goda Kohls handbok, och mycket riktigt finns där på s. 555 - 556 beskrivet att både av 3 aur och 6 aur det då existerade helark av sista trycket, vari 70 av 100 märken hade dubbeltanden. Dessa märken satt som nr 2, 3, 5, 6, 7, 8 och 9 i den horisontella raden.

Vi har sedan utväxlat flera brev med Sir Athelstan i frågan. Vi påpekade att vår idé var att det föreföll orimligt att Facit-redaktören Bernhard Beskow, som sett aur-märken i tusental, skulle ha kommit till den uppfattningen att dubbeltanden var ovanligare än normalt tandade märken, om det verkligen var 70 % av hela upplagan som hade dubbeltand. Därför kanske förklaringen är att inte alla märken perforerats med den apparat som saknade 7 tandningsnålar.

Sir Athelstan påpekade sedan att det finns en möjlighet att snabbt avgöra om sistnämnda teori är riktig. Om allt tandats med de 7 ovan angivna felen i varje rad, kan det inte finnas horisontella par där båda märkena saknar tandningsfelet. Och han har själv i marginalen på sitt ex. av Kohls handbok antecknat att han har sett två horisontella par av 10 aur, sista trycket, utan tandningsfelet! Sir Athelstan genomgick också sina dubletter av sista trycken, och han kom fram till att han hade:

	Normalt tandade	Med "dubbel- tand"
3 aur (F. 8 e)	14	2
6 aur (F. 11 e)	11	8
10 aur (F. 12 d)	12	16

vilket ju knappast tydde på 70 % med dubbeltanden.

Sedan har vi bett Bernhard Beskow se på sina samlingar, och B.B. meddelar att han har 6 aur, sista trycket, i horisontellt par utan dubbeltand på någotdera märket.

Allt pekar alltså mot att inte alla märken har tandats i den apparat som saknade 7 nålar. Vi väntar med spänning på vidare resultat från den danska studiegruppen. Vi mottager också gärna rapport om ytterligare förekomst av horisontella par och strips av de nämnda tryckupplagorna, där det förekommer minst två bredvid varandra sittande märken utan dubbeltanden.

Upptäckten
av de dubbla
"MÝRARna"

Det är helt märkvärdigt hur mycket nytt som kommer fram efter hand i arbetet med stämpelhandboken, och det är ofta på överraskande sätt som upptäckterna görs. När Du läser Tore Runeborgs magnum opus om kronstämplarna i bilagan kommer Du bl.a. som en nyhet att finna att det finns två stycken kronstämplar av typ I med namnet MÝRAR och att det kan antagas att liknande är fallet med HOLT och SKARD.

Det kan kanske intressera att höra hur handbokskommittén kom att göra denna upptäckt. Hittills har man trott, att om två bréfhirningar med samma namn fick kronstämpel av samma typ, så ordnade man det så att de kunde skiljas åt genom tillägg till namnet, jfr "Tjörn i Svafadardal" och "Tjörn á Vatnsnesi". Alltså borde det bara ha funnits en stämpel med namnet MÝRAR osv.

Men under de år som arbetet pågått, har kommittén om och om igen kommit tillbaka tillfrågan: i så fall vilken av de två bréf-hirdingarna Mýrar, de två Holt osv. fick då stämpeln med det namnet?

Beträffande MÝRAR-stämpeln uppgav Caröe att den använts i Mýrar (V-Ísaf). Samma uppgift lämnades av Nørgaard (som i detta fall torde bygga på Caröe). Emellertid noterade kommittéledamoten Pelle Hanner vid visningen av kronstämpelobjekt vid föreningens sammanträde i Stockholm den 9 december 1976 förekomsten av ett brev med kronstämpeln MÝRAR, adresserat till Reykjavík och med genomgångsstämpeln Völlur. Ett brev till R-vík från Mýrar högst uppe i nordvästra ändan på landet kunde inte ha passerat Völlur på sydlandet. Däremot stämde det hela bra, om avsändningsstationen var det andra Mýrar, alltså Mýrar (V-Skaft). Kommittén noterade sålunda att Caröe och Nørgaard tydligen haft fel, och att MÝRAR-stämpeln måste ha varit hos Mýrar (V-Skaft).

Stor blev därför överraskningen, när Pelle Hanner i en auktionskatalog från Hlekkur hösten 1978 fann upptaget ett brev som angavs på baksidan ha ankomststämpelplats med kronstämpeln MÝRAR men vars framsida, som var avbildad i katalogen, visade att brevet gått från Ísafjördur till en adressat i "Núpi, Dyrafirdi". Sistnämnda plats betjänades då av Mýrar (V-Ísaf). Nu gällde det att handla snabbt, medan brevet fanns tillgängligt hos auktionsfirman. Till vår vän Hálfdan Helgason, en av herrarna i Hlekkur, avgick omedelbart anhållan om fotostat av detta brev baksida, och när den anlände blev det klart att här hade vi också en MÝRAR-kronstämpel av typ I. Eftersom de båda bréf-hirdingarna Mýrar existerade samtidigt under hela kronstämpeltiden, kunde stämpeln ej ha blivit flyttad utan det måste tydligen finnas två stycken med samma text av typ I.

Nästa steg blev att se om dessa kunde skiljas åt genom några olikheter. Sir Athelstan Caröe, som givetvis tillsändes kopior av båda objekten med begäran om bekräftelse av att de måste ha använts på olika orter, var den som kom på det mest åtskiljande elementet, den skillnad i första R, som Tore Runeborg berättar om i sin artikel.

"Efteranvända" nummerstämplar

Vi har två anledningar att ta upp frågan om "efteranvändning" av nummerstämplar:

a) I senaste auktionskatalogen från en mindre men välrenommerad dansk auktionsfirma upptogs tre nummerstämpelbrev. Dessa hade alla frankering med 10 aur dubbelhuvad (fintandad) och de var avstämplade med numren 105, 140 och 185. En av våra medlemmar skickade in bud på dessa brev men angav att de bara gällde om breven verkligen var äktgångna. Auktionsfirman sände då för säkerhets skull breven till påseende. Det visade sig då att alla tre var klart "lavede". De hade kuvert som föreföll att vara högst 20 år gamla och som inte visade minsta skrynkla som kunde tyda på att de gått med posten, alla hade adressen skriven med samma dåliga skrivmaskin och, framförallt, alla saknade ankomststämpel som brev från den tiden borde haft. Det hela var alltså konstruerade brev, gjorda ganska långt fram i tiden. Märkena var bundna till breven av stämpeln, och stämplarna synes vara äkta.

Vad ligger då bakom detta? Jo, tydligen att stämplarna varit tillgängliga för någon som på detta sätt kunnat tillverka brev. I så fall var? Troligen på de postanstalter, som ursprungligen

använde dessa nummerstämplar, eller de postanstalter som ersatt de ursprungliga. Risken finns dock att stämplarna kommit på avvägar och i privata händer.

b) Vår medlem Wolfgang Holz i Berlin har sänt oss bilder av några kuvert, där nummerstämplar påsatts mycket sent, i dessa fall dock inte på frimärket utan på baksidan (på fliken). Det ena är ordinärt avstämplat Vegamót 31.12.77 (vilket lär vara sista-dags-stämpel för denna bréfhirding) och har på baksidan stämpeln 97, det andra är stämplat Eidar 4.5.77 och har på baksidan nummerstämpel 108.

I båda dessa fall är nummerstämpeln just den man skulle vänta sig att finna på resp. plats (Vegamót i Rang. är direkt efterföljare till Marteinstunga, som hade nr 97), om de inte in-dragits. Dessa postanstalter har tydligen fortfarande kvar sina gamla nummerstämplar och på begäran av filatelister lämnar de avtryck på brev, dock tydligen ej på frimärken. Risken är dock uppenbar att de skulle kunna efteranvändas på ett farligare sätt.

Vi har även andra observationer och rapporter som tyder på att olika nummerstämplar fortfarande ligger ute på postanstalter. Med hänsyn till risken för felaktig användning av dessa (med äldre märken och en sällsynt nummerstämpel skulle värdefulla men falska objekt kunna tillverkas) skall föreningen nu sammanställa alla kända uppgifter av detta slag och hemställa hos isländska postverket om undersökning och, i förekommande fall, indragning av stämplarna.

Tills vidare kan det konstateras att alla de nu nämnda stämplarna (105, 140, 185, 97 och 108) har en viss egenhet gemensam: på samtliga är själva ringen tillstuckad på ett eller flera ställen. Detta är ett mer eller mindre klart bevis för att stämplarna använts på "gamla dagar", sedan de i årtionden använts, kastats kring i lådor, tappats i golvet etc. (Liknande stukade ramar finns på de flesta stämplarna som återgått till arkiv i R-vík.) Det finns ofta möjlighet att avslöja förfalskningar där avstämplingen gjorts i efterhand på ett märke av äldre emission genom jämförelse med en äkta avstämpling på samma emission.

Medlemmar som känner sig osäkra på objekt inom detta område kan sända in dem för granskning av Per Hanner, Wittstocksgatan 2, 115 24 Stockholm. Pelle utfärdar inga attester, men ger sitt omdöme byggt på det stora jämförelsematerial han har. Kostnaden för konsultationen utgöres av betalning för retursändningen.

Bilagor:

Islands Kronstämplar
Resultatlista från höstauktionen 1978
Inbetalningskort för årsavgift